

Họ, tên thí sinh: .....

Số báo danh: .....

I. PHẦN ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

TÔI TỰ HỌC

(Nguyễn Duy Cần)

Mục đích của sự học là gì? Học để mưu cầu hạnh phúc, nghĩa là làm cho mình ngày càng mới, càng cao, càng rộng,... Học là để gia tăng sự hiểu biết của mình, mở rộng tâm hồn của mình bằng cách thu nhận sự hiểu biết cùng những kinh nghiệm của người khác. Cũng giống như một đứa trẻ mới sinh nặng chưa đầy ba kí, thế mà ngày càng lớn đến năm, sáu chục kí trong khoảng vài mươi năm sau, phải chăng nhờ rút lấy không khí, đồ ăn, đồ uống,... mà tiến từ nhỏ đến lớn, từ yếu đến mạnh, nghĩa là càng ngày càng mới, càng cao, càng lớn. Bởi vậy tôi cho rằng học cũng như ăn.

Ăn mà không tiêu thì có hại cho sức khỏe. Học mà không hóa thì có hại cho tinh thần. Cỏ con cừu ăn mà được tiêu, sẽ không còn là cỏ nữa mà là bộ lông mượt đẹp của nó. Dâu con tằm ăn mà được tiêu, sẽ không còn là dâu nữa mà là sợi tơ mịn màng tươi tốt của nó. Người có học thức là người đã thân hóa những cái học của mình. Bởi vậy dường như họ không biết gì cả mà không có cái gì là không biết.

Học mà đến mức quên hết cả sách vở của mình đã học thì cái học ấy mới là “nhập diêu”. Một điều gì học mà mình còn cố nhớ là nó chưa được nhập vào tâm. Chỉ khi nào mình không cần nhớ mà nó vẫn tự nhiên hiển hiện trong tâm trí thì cái học ấy mới gọi là đã được tiêu hóa. Người học đánh máy chữ mà còn để ý tìm từng con chữ, cố nhớ vị trí của từng con chữ là người đánh máy chưa tinh. Người học đi xe đạp mà còn cố để ý đến bàn đạp, cách đạp là người đi xe đạp chưa thạo. Tôi nhớ lúc còn nhỏ, gần đến ngày thi, tôi băn khoăn nói với cha: “Sao con học nhiều thế mà nay dường như không còn nhớ gì cả. Lòng con như quên hết, không biết lúc thi có nhớ được gì không? Con sợ quá!”. Cha tôi cười bảo: “Đấy là con học đã chín muồi rồi. Quên tức là nhớ nhiều rồi đó. Con hãy yên tâm...”. Thật đúng như lời cha, đến ngày thi, giám khảo hỏi đâu, tôi trả lời liền đó một cách rõ ràng hết sức.

Và Herriot cũng từng nói: “Học thức là cái còn lại khi mình đã quên tất cả”. Đó chính là cái diêu pháp của phép học.

(Trích, *Tôi tự học*, NXB Trẻ, TP. Hồ Chí Minh, 2022, tr.29-30)

Chú thích:

* Xuân Quỳnh (1942 - 1988), tên đầy đủ là Nguyễn Thị Xuân Quỳnh. Bà nổi tiếng với nhiều bài thơ được nhiều người biết đến như *Thuyền và biển*, *Sóng*, *Thơ tình cuối mùa thu*, *Tiếng gà trưa*,...

* Thơ Xuân Quỳnh thường viết về những tình cảm gần gũi, bình dị trong đời sống gia đình và cuộc sống thường ngày, biểu lộ những rung cảm và khát vọng của một trái tim phụ nữ chân thành, tha thiết và đằm thắm.

Thực hiện các yêu cầu từ câu 1 đến câu 5 (trình bày ngắn gọn):

Câu 1. Văn bản bàn về vấn đề gì?

Câu 2. Từ “*diệu pháp*” trong câu cuối của văn bản có nghĩa là gì?

Câu 3. Các câu sau có mối liên hệ như thế nào với luận điểm của văn bản?

“*Cỏ con cừu ăn mà được tiêu, sẽ không còn là cỏ nữa mà là bộ lông mượt đẹp của nó. Dâu con tằm ăn mà được tiêu, sẽ không còn là dâu nữa mà là sợi tơ mịn màng tươi tốt của nó.*”

Câu 4. Một số yếu tố miêu tả (một đứa trẻ mới sinh, bộ lông của cừu, sợi tơ của tằm,...) và tự sự (cuộc trò chuyện với người cha) được sử dụng trong văn bản có tác dụng như thế nào đối với việc thể hiện nội dung nghị luận của văn bản?

Câu 5. Anh/ Chị tâm đắc nhất với mục đích nào của sự học mà tác giả đề cập ở phần đầu văn bản? Vì sao?

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Từ đoạn trích ở phần Đọc hiểu, kết hợp những hiểu biết của bản thân, hãy viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) bàn về ý nghĩa của việc tự học.

Câu 2. (4,0 điểm)

Viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) phân tích, đánh giá nội dung và nghệ thuật của văn bản thơ sau:

MÙA HẠ

*Đó là mùa của những tiếng chim reo
Trời xanh biếc, nắng tràn trên khắp ngả
Đất thành cây, mật trào lên vị quả
Bước chân người bỗng mở những đường đi.*

*Đó là mùa không thể giấu che
Cả vạn vật đều phơi trần dưới nắng
Biển xanh thẳm, cánh buồm lòng lộng trắng
Từ những miền cay đắng hoá thành thơ.*

*Đó là mùa của những ước mơ
Những khát vọng muôn đời không xiết kể
Gió bão hoà mưa thành sông thành bể*

Một thoáng nhìn có thể hoá tình yêu.

*Đó là mùa của những buổi chiều
Cánh diều giấy nghiêng vòm trời cao vút
Tiếng đé thức suốt đêm dài oi bức
Tiếng cuốc dồn thúc giục nắng đang trưa.*

*Mùa hạ của tôi, mùa hạ đã đi chưa
Ôi tuổi trẻ bao khát khao còn, hết?
Mà mặt đất màu xanh là vẫn biển
Quả ngọt ngào thắm thiết vẫn màu hoa.*

(Trích, *Thơ Xuân Quỳnh*, NXB Văn học, Hà Nội, 2016)

----- **HẾT** -----

- *Thí sinh không được sử dụng tài liệu;*
- *Giám thị không giải thích gì thêm.*

Họ, tên thí sinh: .....

Số báo danh: .....

I. PHẦN ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

Tin vào sự tử tế thì sẽ nhận được sự tử tế. Ta tử tế thì người khác tử tế theo. Ta tin người khác thì họ sẽ tin lại. “Nghĩ tốt về người khác là một việc nên làm, và là một cách giữ được sự trong trắng lành mạnh trong cuộc sống của ta.” P. M. Forni, giáo sư của Đại học Johns Hopkins và người sáng lập Dự án Tử tế ở trường, viết trong cuốn “Chọn sự tử tế: 25 quy ước của hành xử ân cần”. “Khi chúng ta mặc định người khác là tốt, chân thật và nhạy cảm, chúng ta - khuyến khích họ trở nên như vậy.”

Niềm tin vào cải thiện của người lạ có thể được thể hiện qua một nụ cười. Hãy thử, và lần tới bạn sẽ nhận thấy khuôn mặt của người kia dần ra, có thể thoáng một chút ngạc nhiên, và họ mỉm cười lại. “Nụ cười đáp trả đó báo hiệu một sự dễ chịu đang trỗi dậy bên trong họ, được kích hoạt bởi nụ cười của ta,” nhà thơ và nhà tâm lí học Bonaro Overstreet viết. “Anh ta mỉm cười vì nụ cười của ta khiến anh ta cảm thấy xứng đáng được nhận nụ cười. Chúng ta đã chọn anh ta trong một đám đông, đã trao cho anh vị thế riêng biệt.”

Tử tế yêu cầu chúng ta lắng nghe người khác với ý thức rằng có thể họ đúng và ta sai. Tử tế đòi hỏi một sự khiêm tốn. Người tử tế ý thức được rằng họ không sở hữu chân lí và biết hết mọi thứ dưới gầm trời, do đó họ lắng nghe với tâm trí tìm ra nhiều nhất những cái có thể đúng, những thứ bắt ta phải suy nghĩ, thay vì cố gắng tìm cái sai của người khác. Và người tử tế có sự dũng cảm để thừa nhận với bản thân và với người khác là mình đã sai. “Hãy hỏi, đừng phán xét” - P. M. Forni khuyến. Hỏi là cách tốt nhất để lắng nghe người khác. Phán xét cản trở quá trình lắng nghe.

Khi có bất đồng ý kiến, chúng ta không che giấu nó nhưng giải quyết nó trong tinh thần tôn trọng nhau. Tử tế cho phép, thậm chí có lúc yêu cầu ta phê bình người khác, nhưng hành vi phê bình luôn luôn phải đúng mực và tôn trọng.

(Trích *Thiện, ác và smartphone*, Đặng Hoàng Giang, NXB Hội Nhà văn, 2016)

Thực hiện các yêu cầu từ câu 1 đến câu 5 (trình bày ngắn gọn):

Câu 1. Xác định từ khoá quan trọng nhất trong đoạn trích.

Câu 2. Trong đoạn trích, tác giả đã nêu ra những sức mạnh nào của niềm tin vào sự tử tế?

Câu 3. Các đoạn văn trong đoạn trích trên được liên kết với nhau theo cách nào?

Câu 4. Từ việc nêu ra lợi ích của sự tử tế trong đoạn trích trên, anh/ chị suy ra những tác hại gì nếu thiếu sự tử tế?

Câu 5. Anh/ chị có ý kiến như thế nào nếu có người cho rằng “đoạn trích này trích dẫn quá nhiều ý kiến không cần thiết và làm mờ đi quan điểm riêng của tác giả”?

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1: (2,0 điểm)

Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) trình bày ý kiến của anh chị về vai trò của góc nhìn trong cuộc sống.

Câu 2: (4,0 điểm)

Viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) phân tích, đánh giá nội dung và nghệ thuật của văn bản thơ sau:

Tự miễn¹

Hồ Chí Minh

Phiên âm

*Một hữu đông hàn tiêu tụy cảnh,
Tương vô xuân noãn đích huy hoàng.
Tai ương bả ngã lai đoàn luyện,
Sử ngã tinh thần cánh kiện cường.*

Dịch nghĩa

*Không có cảnh mùa đông tiêu điều rét mướt,
Sẽ không có mùa xuân ấm áp huy hoàng;
Tai ương rèn luyện ta,
Khiến cho tinh thần ta càng thêm hăng hái.*

Dịch thơ

Tự khuyên mình

*Vi không có cảnh đông tàn,
Thì đâu có cảnh huy hoàng ngày xuân;
Nghĩ mình trong bước gian truân,
Tai ương rèn luyện tinh thần thêm hăng.*

---

¹ “Tự miễn” (Tự khuyên mình) được viết bằng chữ Hán, là bài thơ thứ 36 trong tập thơ “*Nhật kí trong tù*” của Hồ Chí Minh. Bài thơ được sáng tác trong khoảng thời gian Bác bị chính quyền Tưởng Giới Thạch bắt giam trái phép, khoảng từ 28/9/1942 đến 10/9/1943.

----- HẾT -----

ĐỀ THAM KHẢO SỐ 3   **KỶ THI TỐT NGHIỆP TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NĂM**

(Đề thi có 03 trang)

2025

Môn: NGŨ VĂN

Thời gian làm bài: 120 phút, không kể thời gian phát đề

Họ, tên thí sinh: .....

Số báo danh: .....

I. PHẦN ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

Tôi quyết định rồi, tôi sẽ bỏ nhà đi bụi đời [...]. Chạng vạng, tôi xếp đồ bỏ vô túi quấy đi. Mới đầu tôi tính đi xa thiệt là xa kìa, nhưng nghĩ lại tôi đi xa thì ba mẹ tôi làm sao kiếm gặp. Ba mẹ tôi dứt khoát phải suy nghĩ về thái độ quá khắt khe của mình khi thấy thằng con quý tử đang lăn lóc vỉa hè. Tôi quyết định đến ngã tư chỗ rẽ về nhà ngoại, thế nào lúc ba mẹ cuống cuống chạy đi tìm cũng qua đây [...]

Ở đó, tôi gặp thằng Lượm.

[...] Thằng Lượm sờ cái cặp đầy nhóc quần áo tôi:

- Mày đi đâu mà ngồi đây?

Tôi nói đồng dục để chứng tỏ con người mình đầy dũng cảm:

- Đi bụi đời

Nó chê liền:

- Tưởng mày mà đi bụi? Yếu như cọng bún mà nói đi bụi, mắc cười.

Tôi giận lắm, tuy nhiên để chứng tỏ mình là người lớn, tôi nhún vai ra chiều không chấp. Tôi hỏi lại nó ra đây làm cái gì. Nó nói, nó tìm má nó. Tôi hỏi má nó ở đâu, nó lắc đầu hồng biết. Tôi hỏi tới:

- Sao kỳ vậy?

Thằng Lượm “cời” nhún vai, co mình lại tuồng như ngọn gió vừa bay qua lạnh lắm vậy.

- Hồi đó, hồi tao còn nhỏ ơi là nhỏ, má tao bỏ tao lại đây nè.

- Là sao? - tôi chưng hửng.

- Tao cũng đâu có biết. Chắc má tao gặp chuyện gì đó buồn lắm, nuôi không nổi tao nên bỏ tao lại đây. Bởi vậy tao tên Lượm đó.

- Sao hoài.

Thằng Lượm lắc đầu ra chiều chán nản:

- *Thiệt đó, biết sao tao đen thui vậy hôn?*- Nó chìa ra cái mặt như chàm cháy – tao bị bỏ ngoài nắng đó. Hồi đó ở ngã tư này vắng hoe hà, tao nằm khóc cả buổi mà đâu có ai hay. Tới chùng đỏi quía tao mới khóc, tao khóc rồn rồn luôn, tao mạnh miệng từ hồi nhỏ mà. Rồi cái có bà dì bán bánh mì chạy lại, bông lên, đâu có sữa, bà dì mới móc ruột bánh mì cho tao trấp trấp đỡ, dè đâu tao ăn hết ổ bánh mì luôn. Bà dì thấy tao dễ nuôi, nuôi luôn, sau này, tao kêu bà bằng ngoại. Tao lớn mà hông tốn một miếng sữa nào hết, hay chưa?

[...]

- Sao mày đi bụi? - thằng Lụm chọt hỏi/

- Ba tao – tôi chép miệng ra vẻ oan ức. Ba tao đánh tao.[...]

Giọng thằng Lụm vừa hồ hởi vừa có vẻ ganh tị.- Mày sướng thiệt (trời, bị đánh mà sướng nổi gì). Vậy mà còn bỏ nhà đi. Đồ ngu!

Tự nhiên vậy rồi nó chửi tôi à. Tôi cãi:

- Mày đâu có má có ba đâu có biết. Người lớn khó dữ lắm.

- Chẳng thà có má, có ba, bị rầy gì tao cũng chịu - thằng Lụm trở nên trầm ngâm, coi nó già quá trời!- Nhưng mày đừng có lo, tao ngồi đây thể nào cũng gặp má tao thôi. Thế nào má đi qua má cũng nhìn ra tao. Mai một bị rầy, bị đòn cho đã. [...]

Thằng Lụm “còi” làm tôi hối hận và nhớ ba mẹ quá chùng. Tôi muốn trở về. Tôi ngồi im lặng suy nghĩ trong khi thằng Lụm đứng dậy để nhìn mỗi khi có một lượt xe dừng lại trước đèn đỏ. Tôi chọt sợ quá, có khi nào ba mẹ giận bỏ tôi luôn như thằng Lụm không. Ba mẹ sẽ sanh nhiều thiệt nhiều em khác còn tôi thì biết kiếm đâu ra ba mẹ khác bay giờ. Tôi ngồi lo lắng đến mức, khi ba mẹ tôi ghé xe lại dưới đường tôi còn không hay. Thấy bóng mẹ đứng sịch trước mặt mình, tôi bật khóc:

- Con tính đâu ba mẹ bỏ con luôn rồi.

Mẹ không vỗ vập ôm lấy tôi mà điềm đạm cầm bàn tay tôi bóp mạnh, còn ba thì vỗ vỗ vào đầu tôi.

- Con hư quá. Con đừng làm vậy ba mẹ buồn.

Thằng Lụm đứng trân trân nhìn tôi với đôi mắt buồn tủi. Tôi quẹt nước mắt bước lại gần nó, bất giác tôi gọi thằng Lụm bằng anh:

- Em về nghen, anh Lụm.

[...] Thằng Lụm cảm động, lắc đầu, nó nói trống không:

- Mai một ra đây chơi, nghen mày!

Tôi vừa ngoài vừa gật đầu. Ba tôi hỏi ai, tôi trả lời “Bạn con. Anh Lụm. Anh Lụm tội nghiệp lắm ba à...” không biết thằng Lụm “còi” có biết tôi đang kể về nó không mà nó nhìn theo xe tôi đến khuất thì thôi. Khi tôi ngoài lại, dưới đèn sáng rực, tôi thấy trong mắt nó lấp lánh những giọt nước.[...]

(Trích *Lụm Còi*, Nguyễn Ngọc Tư)

Thực hiện các yêu cầu từ câu 1 đến câu 5 (trình bày ngắn gọn):

Câu 1. Xác định ngôi kể được sử dụng trong văn bản.

Câu 2. Xác định thời gian, không gian trong truyện.

Câu 3. Vì sao thằng Lụm mong được ba mẹ đánh như nhân vật tôi?

Câu 4. Đầu truyện, nhân vật tôi cố tỏ ra mình là người lớn, gọi Lụm là “mày”. Nhưng đến cuối truyện, nhân vật tôi đổi cách xưng hô với Lụm như thế nào? Việc đổi cách xưng hô đó nói lên điều gì?

Câu 5. Anh/Chị có đồng tình với quan điểm: *Hãy rời xa gia đình và sống cuộc đời như bạn muốn?* Vì sao?

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) làm rõ nét đặc sắc về nội dung của văn bản trong phần Đọc hiểu.

Câu 2. (4,0 điểm)

Tôi của ngày hôm nay là những lựa chọn của tôi ngày hôm qua. (Eleanor Roosevelt)

Hãy viết một bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) bàn về sự lựa chọn của con người trong cuộc sống.

----- **HẾT** -----

- Thí sinh không được sử dụng tài liệu;
- Giám thị không giải thích gì thêm.